

Lapsuudenkoti laitoksessa vai Lähellä Perhettä?

Tukena

Jarno Lehtonen

10.10.2024

Johdanto

- Kehitysvammaisten lasten laitosasuminen on ollut merkittävä osa Suomen sosiaali- ja terveystalvvelujärjestelmää 1900-luvun puolivälistä lähtien. Alun perin laitoshoido nähtiin välttämättömänä ratkaisuna lapsille, joiden kehitysvammaisuus vaati ympärivuorokautista hoitoa ja erityistä tukea. Pitkään vallitsi ajatus, että laitokset pystyvät tarjoamaan kehitysvammaisille lapsille parhaat olosuhteet, kun taas kotona asumista pidettiin vaikeana tai jopa mahdottomana.
- 1960–1970-lukujen vaihteessa laitosasumisen määrää alettiin kyseenalaistaa, kun ihmisoikeusnäkökulmat ja lapsen oikeus perhe-elämään saivat enemmän huomiota. Tämä johti vähitellen siihen, että laitostamista pyrittiin vähentämään ja sen sijaan panostettiin kotiin vietäviin palveluihin ja perhehoitoon.
- Vuoden 2025 alussa voimaan astuvan uuden vammaispalvelulain mukaan lapsen asumisen tukea ei voida järjestää laitoksessa, eli uusia lasten sijoituksia kehitysvammalaitoksiin ei voida enää tehdä lain tullessa voimaan ensi vuoden aikana.

Historiallinen tausta

1900-luvun alkupuolella laitostasuminen oli yleinen tapa järjestää hoitoa ja tukea kehitysvammaisille lapsille. Tuohon aikaan yhteiskuntaan ei vielä ollut kehittännyt kattavia sosiaali- ja terveyspalveluja, jotka mahdollistaisivat kehitysvammaisten lasten asumisen perheissään tai paikallisissa yhteisöissä. Tämän seurauksena laitostaminen nähtiin ainoana vaihtoehtona lapsille, jotka tarvitsivat jatkuvaa hoitoa ja valvontaa.

- 🌱 **Ajattelutapa:** Kehitysvammaisuus nähtiin tuolloin usein lääketieteellisenä tilana, joka vaati eristämistä ja intensiivistä hoitoa laitoksissa.
- 🌱 **Laitosten rooli:** Laitokset olivat erillisiä yhteisöistä ja ne tarjosivat paitsi fyysistä hoivaa myös koulutusta niille lapsille, joille se oli mahdollista.
- 🌱 **Yhteiskunnan asenteet:** Lapsia saatettiin siirtää laitoksiin varhaisessa vaiheessa, joskus jo syntymän jälkeen, sillä perheille ei ollut saatavilla riittävää tukea hoitaa kehitysvammaisia lapsia kotona. Tämä johti usein pitkiin laitoksissa asumisen kausiin.
- 🌱 **Tilastotietoa:** Tämän aikakauden tarkkoja tilastoja on niukasti, mutta laitostaminen oli merkittävästi yleisempää kuin nykyään.

Muutoksen tuulet

1960-luvulla ja etenkin 1970-luvulla alkoi kehitysvammaisten lasten hoidon paradigma siirtyä kohti erikoistuneita palveluita ja kotona asumisen tukemista. Tämä muutos johtui osittain muuttuneista asenteista, lasten oikeuksien korostamisesta ja osittain myös uusista sosiaalipalvelujen kehityksistä.

- **Sosiaalinen muutos:** Yhteiskunnalliset liikkeet, kuten vammaisoikeuksien ja lasten oikeuksien puolesta puhuminen, alkoivat kyseenalaistaa laitostamisen välttämättömyyden.
- **Palveluiden kehitys:** Kehitettiin erikoistuneita tukipalveluita, kuten koulutusta ja terapiamuotoja, jotka mahdollistivat lasten kehityspotentiaalin tukemisen ilman laitostamista.
- **Kehitysvammalaitosten uudistukset:** Laitoksista alettiin kehittää paikkoja, jotka tarjosivat koulutusta ja kuntoutusta lyhytaikaisempina ratkaisuinä, eikä elinikäisinä asuinpaikkoinä.
- **Integraation lisääntyminen:** 1980-luvulla alettiin yhä enemmän puhua kehitysvammaisten lasten integroimisesta yhteiskuntaan ja koulutusjärjestelmään.

Kohti yhteisöllisiä ja perheiden lähellä olevia asumismuotoja

1990-luvun lopulta alkaen Suomi on systemaattisemmin pyrkinyt vähentämään kehitysvammaisten lasten laitosasumista ja siirtynyt kohti perheiden lähellä olevia asumisratkaisuja sekä yhteisöllisiä palveluja. Tämä muutos on ollut osa laajempaa yhteiskunnallista pyrkimystä lisätä perheiden ja yhteisöjen roolia kehitysvammaisten lasten elämässä.

- 🔹 **Perheiden tukeminen:** Painopistettä pyritty siirtämään varhaiseen puuttumiseen ja palveluihin, jotka tukevat perheitä, jotta heidän lapsensa voisivat asua kotona. Palveluihin kuuluu esimerkiksi kotiin vietävät kuntoutuspalvelut, tukihenkilöpalvelut ja perhehoito.
- 🔹 **Laitosten roolin vähentäminen:** Laitoshoidon vähentäminen on ollut tärkeä tavoite ja laitospaikkoja on purettu tai muutettu pienemmiksi, perheiden läheisyyteen sijoittuviksi yksiköiksi.
- 🔹 **Yhteisöllisyys ja osallisuus:** Uusissa asumisratkaisuissa kehitysvammaiset lapset ja nuoret voivat elää mahdollisimman tavallisessa ympäristössä, usein pienissä, kodinomaisissa yksiköissä tai jopa tavallisissa asunnoissa, joissa he saavat tarvitsemansa tuen.

Siirtymä 2000-luvulle

Laitoshoidossa olevien kehitysvammaisten lasten määrä on vähentynyt merkittävästi 2000-luvun aikana. Arvioiden mukaan 1980-luvulla, jopa **3 000–5 000 kehitysvammaista lasta** asui vielä erilaisissa laitoksissa, jotka olivat usein isoja, laitosmaisia ympäristöjä, keskittyen tarjoamaan perushoitoa enemmän kuin yksilöllistä tukea tai kuntoutusta. Vuonna 2000 Suomessa kehitysvammaisten lasten määrä laitoksissa oli enää 1000.

- 🔹 **Perhehoito ja kotiin vietävät palvelut:** Perhehoidon ja kotiin vietävien palveluiden kehittämisen myötä suuria laitoksia on suljettu tai muutettu pienemmiksi yksiköiksi, jotka sijaitsevat lähempänä perhettä ja tarjoavat intensiivistä tukea kodinomaisemmassa ympäristössä.
- 🔹 **Pienryhmämalli:** Vuosikymmenten aikana isoja laitoksia, jotka aikoinaan tarjosivat satoja paikkoja kehitysvammaisille, on joko suljettu tai muutettu niin, että ne tarjoavat palveluja pienemmissä ja kodinomaisissa ryhmäkodeissa.
- 🔹 **Kehitysvammalaitosten muuttuminen:** Monissa laitoksissa on siirrytty ns. "avohoitomalliin", jossa laitospalvelut ovat muuttuneet enemmän päiväkeskus- tai kuntoutuspalveluiksi sen sijaan, että ne olisivat edelleen pitkäaikaisia asumisratkaisuja.

YK:n lapsen oikeuksien sopimus ja laitosasuminen

YK:n lapsen oikeuksien sopimus (LOS) on keskeinen asiakirja, joka määrittelee lasten oikeudet maailmanlaajuisesti ja se on sitova myös Suomelle. Erityisesti vammaisten lasten oikeuksia käsitellään useissa artikloissa:

- Artikla 23 korostaa vammaisten lasten oikeutta elää mahdollisimman täysipainoista elämää, kehityksen tukemista ja oikeutta osallistua yhteiskunnan toimintaan.
- Artikla 20 varmistaa, että lapsille, jotka eivät voi kasvaa perheensä kanssa, annetaan erityistä suojelua ja huolenpitoa. Tämä viittaa vaihtoehtoihin hoitomuotoihin, kuten laitosasumiseen tai perhehoitoon, mutta niiden tulee aina edistää lapsen hyvinvointia ja myös yhteyttä omaan perheeseen.
- Artikla 7 käsittelee lapsen oikeutta tuntea vanhempansa ja kasvaa heidän hoidossaan, mikä on erityisen merkittävää laitosasumisen vaihtoehtojen arvioinnissa.

Laitoksesta yhteisöön

Laitoshajautus on prosessi, jossa lapsen oikeudet ja hoivan laatu ovat ohjaavia tekijöitä.

Perheiden tukeminen:

- Keskeisiä perheitä tukevia tekijöitä; Yhteiskunnalliset asenteet, joissa vammaiset lapset ja perheet hyväksytään osaksi yhteisöä, tietoisuuden lisääminen saatavilla olevista tuen muodoista, vanhempien psykososiaalinen tuki, työssäkäyntimahdollisuuksien edistäminen, yhteiskunnan palvelut kuten koulu, terveydenhuolto; jaksamisen tuki perheille kuten lyhytaikainen huolenpito, avustaja, päivähoitomahdollisuudet.
- Mikäli tuesta huolimatta lapsen kotona asuminen ei mahdollistu on oltava saatavilla laaja valikoima erilaisiin tilanteisiin sopivia asumisvaihtoehtoja, jotka mahdollistavat lapsen asumisen perheen kaltaisissa olosuhteissa (yksikön koko) lähellä lapsuudenperhettä (sijainti) ja mahdollistavan osallistumisen lähiyhteisöön (esim. koulu). (Eurochild, EASPD)

Nykyhetki ja tiedostetut haasteet

Vaikka laitoshoidon määrä on vähentynyt viime vuosikymmeninä, se on edelleen käytössä erityisesti vaikeasti vammaisten lasten kohdalla, joille on haastavaa löytää perhehoitoa tai tuettua asumista. Kehitysvammalaitokset ja -yksiköt vaihtelevat koon ja tarjoamiensa palvelujen suhteen sekä ne sijaitsevat usein kaukana lasten kotipaikkakunnalta, mikä saattaa eriyttää lasta hänen perheestään.

- 👉 **Perheen ja lähiyhteisön rooli** -> Nykyisessä suomalaisessa palvelujärjestelmässä painotetaan perhe- ja yhteisöperustaista tukea laitoshoidon sijaan.
- 👉 **Keskeiset haasteet perhe- ja yhteisöperustaiseen tukeen** -> Etäisyys perheestä ja alueelliset resurssit.

Vaikka laitoshoidon tulisi olla väliaikainen ratkaisu, resurssipula ja vaihtoehtoisten palvelujen alueellinen rajallisuus voivat johtaa pitkäaikaiseen laitoshoidon käyttöön.

Toinen merkittävä haaste on **etäisyys perheestä**. Monet kehitysvammaisten lasten laitokset sijaitsevat kaukana perheiden kotipaikkakunnilta, mikä voi vaikeuttaa perheen osallistumista lapsen arkeen ja heikentää lapsen yhteyttä läheisiinsä. Tämä saattaa johtaa perhesuhteiden heikentymiseen, joka puolestaan vaikuttaa lapsen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin.

Lähelle Perhettä -hanke

Pirkanmaan hyvinvointialue

10.10.2024

Lähelle Perhettä-hanke

- Tukena-säätiö ja ARA:n toteuttavat Lähelle perhettä – ratkaisuja lasten yksilölliseen asumiseen -hanketta, jonka tarkoituksena on selvittää syitä joiden vuoksi lapset asuvat kehitysvammalaitoksissa.
- Tarkoituksena on asumispalveluiden sekä perheitä tukevien palveluiden kehittäminen siten, että lasten laitoshoidon määrää olisi mahdollista vähentää.
- Hyvinvointialuekumppaneita ovat Pirha, SiunSote ja Lapha.
- Hankekausi 01.05.2024 – 30.09.2025.

Lähelle Perhettä -hankkeen perustelut

- ♥ **Lasten oikeudet:** Vammaisten lasten tulisi ensisijaisesti asua perheensä kanssa. Sotkanetin tilastojen mukaan vuonna 2023 Suomessa oli kuitenkin 122 kehitysvammaista lasta, jotka asuivat pitkäaikaisesti laitoksissa, poissa omista lähiyhteisöistään.
- ♥ **Nykytilan haasteet:** Laitosasumisen määrä ei ole merkittävästi vähentynyt, mahdollisesti koska perheet eivät saa riittävästi oikea-aikaisia ja tarpeenmukaisia palveluita, eikä lapsille ole tarjolla riittävästi korvaavia asumisvaihtoehtoja.
- ♥ **Palvelutarpeiden puutteet:** Perheet tarvitsevat enemmän tukea erityisesti lasten haastavan käyttäytymisen, vaativan hoidon tarpeen ja lastensuojelullisten haasteiden hallintaan.
- ♥ **Lainsäädännön sitoumukset:** Suomen lapsistrategia ja YK:n lapsen oikeuksien sopimus velvoittavat takaamaan lasten oikeuden perhe-elämään ja lähiyhteisöissä asumiseen.

Lähelle Perhettä -hankkeen tavoitteet

- 🌱 **Tietoisuuden lisääminen:** Selvitetään syyt, joiden vuoksi lapset asuvat pitkäaikaisesti laitoksissa, jotta voidaan selvittää mitä tarpeet ovat ja miten vaihtoehtoisia palveluita voitaisiin kehittää.
- 🌱 **Perheiden tilanteen ymmärtäminen:** Syvennetään ymmärrystä niiden perheiden tarpeista ja toiveista, joiden lapset asuvat laitoksissa, jotta palvelut voidaan paremmin kohdentaa.
- 🌱 **Työntekijöiden tilanteen ymmärtäminen:** Lisätään ymmärrystä työntekijöiden näkemyksistä koskien lasten pitkäaikaista laitoshoidoa.
- 🌱 **Asumispalveluiden kehittäminen:** Selvitetään, mitä on huomioitava lapsille suunnattujen asumispalveluiden kehittämisessä, jotta ne vastaisivat lasten oikeuksia ja tarpeita, sekä miten lainsäädäntö voi tukea tätä prosessia.

Lähelle Perhettä –hankkeen tavoiteltavat tulokset

- Selvitetään laitosasumisen perimmäiset syyt, jotta jatkossa on mahdollista kehittää ratkaisuja, jotka vähentäisivät laitosasumisen tarvetta.
- Saada tarvittava tieto, jonka avulla on mahdollista kehittää lapsille sopivia asumispalveluyksiköitä, jotta yhä useammat lapset voivat asua lähiyhteisöissään, mahdollisimman lähellä omaa perhettä.
- Hankkeesta tuotetaan loppuraportti, jota on mahdollista hyödyntää valtakunnallisesti.
- Selvitetään millä edellytyksillä kehitysvammaisille lapsille voisi ylipäätään olla mahdollista ARA:n erityisryhmien investointiavustus ja asuinhuoneiston vuokraamista koskeva lainsäädäntö huomioiden järjestää lasten asumista muuna kuin laitospalveluna.

Lähelle Perhettä –selvitys (perheet)

Alustavista vastauksista käy ilmi, että ensisijaiset syyt lapsen laitoshoidon siirtymiselle perheet ovat kokeneet liittyvän vakaviin puutteisiin kotiin saatavissa vammaispalveluissa, perheiden jaksamiseen sekä lasten käyttäytymiseen ja terveydentilaan.

- **Riittämättömät kotiin saatavat palvelut:** Useat perheet kokivat, että kotiin tarjottavat kotiin vietävät palvelut, kuten henkilökohtainen apu ja kotihoito, eivät olleet riittäviä tai toimivia. Joissain tapauksissa edes lakisääteisiä palveluja ei saatu järjestettyä. Tämä johti siihen, että lapsen hoidon järjestäminen kotona kävi mahdottomaksi ja laitoshoidon nähtiin ainoaksi vaihtoehdoksi.
- **Aggressiivinen käytös:** Lapsilla esiintyi aggressiivista käyttäytymistä, joka kohdistui perheenjäseniin, mukaan lukien sisarukset. Tämä aiheutti turvallisuushuolia erityisesti, kun perheessä oli myös nuorempia lapsia, jotka pelkäsivät sisarustaan. Perheet eivät saaneet riittävästi tukea tällaisten tilanteiden hallintaan kotiympäristössä, mikä lopulta johti laitoshoidon valintaan.

- **Palveluiden katkeaminen hyvinvointialueelle siirryttäessä:** Joissakin tapauksissa hyvinvointialueuudistus johti aiempien palvelujen loppumiseen, mikä pahensi perheiden tilannetta. Tämä erityisesti koski perheitä, jotka olivat saaneet henkilökohtaisia avustajia tai omaishoitovapaita aiemmin.
- **Monivammaisuus ja sairaudet:** Lapsilla, joilla oli monivammaisuutta tai vaikeita sairauksia, kotihoito osoittautui mahdottomaksi. Kun lapsi sairastui, tilapäishoito ei ollut käytettävissä, eikä kotiin saatu riittävää ja luotettavaa apua. Tämä johti perheiden päätökseen siirtää lapsi laitoshoitoon.

Vastauksista käy myös ilmi, että ennen lapsen siirtymistä laitoshoitoon perheille ei juuri tarjottu vaihtoehtoisia asumismuotoja. Useimmat perheet kertoivat, ettei mitään muita mahdollisuuksia esitelty tai tarjottu, ja tilanne vaikutti siltä, että laitoshoido oli käytännössä ainoa vaihtoehto.

- 🔹 **Vaihtoehtojen puute:** Suurin osa vastaajista koki, ettei heille tarjottu muita asumisvaihtoehtoja ennen laitoshoitoon siirtymistä. Moni perhe mainitsi, ettei mitään muuta mallia edes esitelty. Tämä jätti perheet tuntemaan, että laitoshoido oli ainoa saatavilla oleva vaihtoehto.
- 🔹 **Tuki kotiin ei ollut riittävä:** Joillakin perheillä oli vahva halu pitää lapsi kotona, mutta riittäviä tukipalveluja kotiin ei ollut saatavilla. Tämä johti siihen, että perheet joutuivat hyväksymään laitoshoidon, vaikka olisivat halunneet vaihtoehtoisia ratkaisuja.
- 🔹 **Rajoitettu valikoima paikallisia vaihtoehtoja:** Joissakin tapauksissa paikallinen palveluvalikoima oli hyvin suppea. Perhe saattoi jo käyttää tilapäishoitoa samassa yksikössä, jossa lapsi myöhemmin siirtyi laitoshoitoon, mikä rajoitti mahdollisuuksia löytää muita asumisratkaisuja.

Vastauksista muodostuu selkeä kuva siitä, millaisia asioita perheet pitävät tärkeinä kehitettäessä yksilöllisiä asumispalveluita kehitysvammaisille lapsille. Kokonaisuus voidaan tiivistää seuraaviin keskeisiin teemoihin.

- 🔹 **Yksilöllisyys ja lapsen tarpeet:** Useat vastaajat korostavat, että palveluiden tulee lähteä liikkeelle lapsen yksilöllisistä tarpeista, ei valmiista "laitospaketeista". Hoito ja asumisjärjestelyt tulisi räätälöidä jokaisen lapsen henkilökohtaisten tarpeiden mukaan, mikä edellyttää joustavuutta ja yksilöllistä suunnittelua.
- 🔹 **Vanhempien osallistaminen:** Vanhempien aktiivinen osallistuminen päätöksentekoon ja arkeen on ratkaisevaa. Perheet eivät halua jäädä sivustakatsojiksi ammattilaisten hallinnoimaan prosessiin, vaan toivovat aitoa yhteistyötä ja säännöllistä yhteydenpitoa. Palaverit, soitot kotiin ja omahoitajan yhteydenpito ovat asioita, joiden puuttuminen koettiin ongelmalliseksi.
- 🔹 **Kodinomaisuus:** Ympäristön tulisi olla mahdollisimman kodinomainen. Tämä tarkoittaa käytännössä esimerkiksi lapsen mahdollisuutta tehdä omasta huoneestaan viihtyisä, kuten ripustaa seinille kuvia tai saada matto huoneeseensa. Kodinomaisuus tukisi lasten viihtyvyyttä ja hyvinvointia - ja samalla vähentäisi laitostumisen tunnetta.

Lähelle Perhettä –selvitys (hyvinvointialueiden työntekijät)

- **Pienet ja soveltuvat asumisyksiköt:** Useat vastaajat nostivat esille tarpeen riittävästi resursoiduista pienistä asumisyksiköistä, joissa lapsille olisi tarjolla yksilöllisiä, heidän tarpeisiinsa räätälöityjä palveluja. Lisäksi tässä tarve moniammatilliselle tiimille (lääkärit, psykologit, terapeutit) asumisyksiköissä tuli esille, tukemaan lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia.
- **Perhehoito ja räätälöidyt palvelut:** Moni vastaaja painotti perhehoidon tärkeyttä, jossa lapset voisivat asua perheympäristössä. Tähän liittyen perheille tulisi tarjota vahvempaa kotihoitoa ja tukea, kuten henkilökohtaisia avustajia ja vapaa-aikaa vanhemmille.
- **Monipuolisemmat ja vahvemmat tukipalvelut kotiin:** Moni vastaaja toivoi kotiin vahvempia tukipalveluita, erityisesti henkilökohtaisia avustajia ja apua lapsen ulkoisiin aktiviteetteihin, jotta laitoshoido ei olisi ainoa vaihtoehto.

- **Pitkäaikaisen vaativan tuen palvelut:** Joillakin alueilla, kuten Lapissa, on tarvetta erityisen vaativalle tuelle lapsille, jotka ovat autismin kirjon tai psykiatrisen tuen tarpeessa. Laitoshoidon tarvetta ei kokonaan kyseenalaistettu, mutta sen tulisi olla yksilöllisiin tarpeisiin räätälöityä.
- **Hyvinvointialueiden investoinnit:** Jotkut alueet suunnittelevat investoivansa uusien ryhmäkotien rakentamiseen, mikä vastaisi paremmin paikallisiin tarpeisiin ja vähentäisi perheiden kuormitusta.

Lähelle Perhettä –kyselyt

- Toteutamme parhaillaan kyselyitä, jotka on suunnattu kehitysvammaisten lasten perheille sekä hyvinvointialueiden työntekijöille.
- Kyselyt avoinna 27.10.2024 asti.

Kysely selvittää: Miksi lapsia asuu yhä kehitysvammalaitoksissa? Millaista tukea perheet tarvitsevat?

24.09.2024

Tukena-säätiö toteuttaa yhteistyössä Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (ARA) kanssa hankkeen "Lähelle perhettä – ratkaisuja lasten yksilölliseen asumiseen". Hanke selvittää nyt perheille ja hyvinvointialueille suunnatulla kyselyllä, miksi lapset asuvat yhä kehitysvammalaitoksissa ja miten perheiden tukipalveluita tulisi kehittää.

Lähelle perhettä – ratkaisuja lasten yksilölliseen asumiseen -hankkeen tarkoituksena on selvittää, miksi lapset asuvat kehitysvammalaitoksissa, ja kehittää palveluita, jotta laitoshoidon tarvetta voitaisiin vähentää.

Lähelle Perhettä –työpajat

- Toteutamme loppu- ja alkuvuodesta hyvinvointikumppanialueilla työpajoja, jotka on suunnattu kehitysvammaisten lasten perheille sekä hyvinvointialueiden työntekijöille.

Tule mukaan kehittämään tulevaisuuden asumisratkaisuja kehitysvammaisille lapsille!

29.11.2024 klo 9 - 11

Kokoustila Koski, Tukikeskus, rakennus 73, Pitkäniemi

Tukena-säätiö toteuttaa yhteistyössä ARAn kanssa hankkeen "Lähelle perhettä - ratkaisuja lasten yksilölliseen asumiseen". Hankkeen tavoitteena on selvittää syitä kehitysvammaisten lasten laitosasumiseen ja kehittää palveluita, jotka vähentävät laitoshoidon tarvetta.

Osana hanketta järjestämme työpajan, jossa tahdomme kuulla teidän, vammaispalveluiden ammattilaisten, näkemyksiä ja kokemuksia nykyisestä tilanteesta sekä toiveista ja huolista tulevaisuuden suhteen.

Työpajassa mm. pohdimme, miten perheiden tarpeet voidaan huomioida paremmin ja miten laitosasumisen parhaita käytäntöjä voitaisiin hyödyntää uusissa ratkaisuissa. Tavoitteena on löytää konkreettisia keinoja tukea lasten asumista kotona tai lähellä omaa yhteisöään.

Työpaja tarjoaa sinulle mahdollisuuden vaikuttaa kehitysvammaisten lasten tulevaisuuden asumispalveluihin. Pääset jakamaan kokemuksiasi ja kehittämään uusia toimintatapoja, jotka parantavat lasten ja perheiden arkea.

Työpaja on suunnattu kaikille kehitysvammaisten lasten kanssa työskenteleville. Lämpimästi tervetuloa mukaan!

ILMOITTAUDU:

TÄSTÄ (LINKKI).

Lisätietoja:

Nora Korhonen
nora.korhonen@tukena.fi
p. 040 563 6355

*Without my family all I'm left with is a shadow of me,
After all the arguments and the nights alone,
Now it's time to live the good life,*

Inside this happy home.

Kiitos osallistumisesta.